

PERSEPSI GURU TAHFIZ AL-QURAN TERHADAP KEMUDAHAN INFRASTRUKTUR INSTITUSI TAHFIZ PERSENDIRIAN DI NEGERI SELANGOR

Abd Rahman Abd Ghani*, Azmil Hashim

Faculty of Human Sciences, Sultan Idris Education University, 35900 Tanjung Malim, Perak, Malaysia.

*Corresponding author: abdrahmanghani@fsk.upsi.edu.my

Article history: Received: 02 February 2017 Received in revised form: 02 April 2018 Accepted: 16 July 2018 Published online: 14 August 2018

Abstrak

Pendidikan tahfiz al-Quran berkembang begitu pesat di Malaysia disebabkan permintaan masyarakat yang terlalu tinggi, di samping kesedaran masyarakat terhadap kepentingan menghafaz al-Quran. Selangor adalah merupakan antara negeri yang mempunyai jumlah institusi tahfiz yang terbanyak di Malaysia. Institusi-institusi tahfiz tersebut ini mempunyai prasarana dan infrastruktur yang berbeza-beza mengikut kemampuan yang mereka miliki. Terdapat sebahagiannya yang mungkin boleh dikategorikan sebagai sempurna, namun terdapat juga sebahagian yang lain masih boleh dikategorikan sebagai serba kekurangan. Oleh yang demikian, objektif kajian ini adalah untuk melihat bentuk-bentuk infrastruktur yang terdapat di institusi tahfiz persendirian di negeri Selangor berdasarkan persepsi guru-guru yang mengajar di institusi berkenaan. Metode yang digunakan dalam kajian ini adalah instrumen borang soal selidik yang diedarkan kepada beberapa orang responden yang dipilih secara rawak. Diharapkan agar dapatan kajian ini akan diberikan perhatian yang sepatutnya oleh pihak yang berwajib di negeri Selangor, demi mempertingkatkan dan memperkasakan tarafnya sejajar dengan fungsinya iaitu untuk melahirkan generasi al-Quran yang berdaya saing dan berkembang selari dengan arus pendidikan negara masa kini.

Kata Kunci: Persepsi Guru Tahfiz; Pengurusan Institusi Tahfiz Persendirian; Negeri Selangor

Abstract

The Quran's tahfiz education has grown so rapidly in Malaysia due to the high demand of society, as well as the public's awareness of the importance of memorizing the Koran. Selangor is among the states with the largest number of tahfiz institutions in Malaysia. These tahfiz institutions have different infrastructures and infrastructure according to their capabilities. There are some that may be categorized as perfect, but some others may still be categorized as deficient. Therefore, the objective of this study is to look at the forms of infrastructure found in private tahfiz institutions in Selangor based on the perception of teachers teaching at the institution. The method used in this study is a questionnaire instrument that is distributed to several randomly chosen respondents. It is hoped that the findings of this study will be given due attention by the authorities in the state of Selangor, in order to enhance and strengthen its status in line with its function of producing the generation of the al-Quran that is competitive and growing in line with current state of education.

Keyword: Guru Tahfiz Perception; Private Tahfiz Institution Management; state of Selangor

© 2018 Penerbit UTM Press. All rights reserved

1.0 PENGENALAN

Pendidikan al-Quran merupakan pendidikan Islam yang terawal di dalam sejarah Islam. Menghafaz al-Quran bertujuan untuk menjaga terputusnya jumlah mutawahir golongan yang menghafaz al-Quran dan mengelak daripada usaha-usaha menyelewengkan al-Quran (Jalal al-Din al-Suyuti, 1987). Kepentingan menghafaz al-Quran ialah supaya al-Quran sampai kepada generasi yang seterusnya dengan diriwayatkan oleh sebilangan huffaz yang ramai dan mereka mempunyai sifat-sifat yang amanah sehingga tidak akan berlaku sebarang pendustaan dan pemalsuan terhadap al-Quran (Sidek Baba, 2009). Hukum menghafaz al-Quran adalah fardhu kifayah kerana amalan tersebut telah menyempurnakan keperluan masyarakat dan menggugurkan kewajipan menghafaz terhadap seluruh masyarakat Islam (Mohammad Tawfiq Ramadhan, 2009).

Pendidikan tahfiz al-Quran berkembang begitu pesat di dalam negara disebabkan permintaan masyarakat dan kesedaran masyarakat terhadap kepentingan menghafaz al-Quran. Perkembangan tersebut juga berlaku di negeri Selangor sehinggakan kewujudan institusi-

institusi yang begitu banyak tidak dapat dipantau sepenuhnya oleh pihak yang berwajib, khususnya Jabatan Agama Islam Selangor (JAIS). Dianggarkan sebanyak 150 institusi tahfiz persendirian yang telah ditubuhkan di negeri Selangor, dan dari jumlah tersebut hanya 24 buah sahaja yang berdaftar di bawah JAIS dan 107 buah sahaja yang telah berdaftar dengan Persatuan Institusi Tahfiz al-Quran Selangor (PITAS) (Mohamad Marzuqi Abd Rahim, 2008).

Sejajar dengan permintaan yang agak tinggi daripada ibubapa, maka seharusnya pihak institusi-institusi tahfiz yang terlibat perlu mempersiapkan beberapa aspek berkaitan dengan baik. Selain dari aspek tenaga pengajar, kemudahan infrastruktur juga merupakan suatu aspek yang sangat perlu diambil berat. Aspek ini sangat perlu bagi memastikan pelajar-pelajar yang akan mengikuti pengajian tersebut dapat belajar ditempat yang selesa dan sesuai kerana faktor ini sangat mempengaruhi proses PdP seseorang pelajar.

Kajian ini melibatkan sembilan buah daerah di negeri Selangor iaitu Sabak Bernam, Kuala Selangor, Hulu Selangor, Kuala Langat, Hulu Langat, Sepang, Klang, Petaling dan Gombak. Sebanyak tiga buah institusi tahfiz persendirian telah dipilih secara rawak bagi mewakili sebuah daerah, bagi menjadikan jumlah institusi yang dikaji adalah sebanyak 27 buah keseluruhannya. Latar belakang responden yang dipilih bagi setiap institusi ialah antara dua hingga lima orang guru yang mewakili institusi tersebut.

■ 2.0 KAJIAN LITERATUR

Sepanjang tinjauan yang dilakukan, penulis tidak menjumpai ataupun kajian yang melibatkan infrastruktur di mana-mana institusi tahfiz di Malaysia. Namun kajian yang melibatkan infrastruktur telah banyak dilakukan, antaranya:

Kajian yang dilakukan oleh Noraniza binti Yusoff *et al.* yang bertajuk Impak Pembangunan Infrastruktur ke Atas Pembangunan Komuniti Penduduk di Daerah Pendang dan Kubang Pasu Kedah Darul Aman Malaysia (*Journal of Governance and Development*, Vol. 7, 2011. Hlm. 16-36). Dapatan kajian menunjukkan bahawa pembangunan infrastruktur sesebuah komuniti sangat memberi impak dan mempengaruhi kemajuan sesebuah komuniti masyarakat.

Kajian yang dilakukan oleh Dinesh Kumar A/L S.Haridas yang bertajuk Faktor yang Mempengaruhi Pencapaian Akademik di Sekolah Jenis Kebangsaan (Tamil) yang Berstatus Sekolah Kurang Murid (SKM) di Daerah Kota Tinggi Johor (Latihan Ilmiah Ijazah Sarjana Muda Teknologi serta Pendidikan Kejuruteraan Elektrik 2008). Dapatan kajian menunjukkan bahawa infrastruktur sesebuah sekolah sangat perlu diambil berat oleh pihak pentadbiran, kerana ia mempengaruhi pencapaian pelajar serta menjadi antara faktor penting bagi meningkatkan semangat pelajar untuk mengikuti aktiviti pengajaran dan pembelajaran (PdP).

Suatu kajian yang dilakukan oleh Siti Nurhafizah binti Anual yang bertajuk Persepsi Pelajar Terhadap Perbezaan Kemudahan Prasarana Dalam Membantu Pembudayaan Sains dan Teknologi Pelajar di Kolej Vokasional Zon Selatan (Tesis Ijazah Sarjana Pendidikan Teknik dan Vokasional UTHM 2014). Dapatan kajian menunjukkan bahawa hampir semua responden sangat bersetuju bahawa prasarana yang mencukupi pasti akan membantu pembudayaan Sains dan teknologi seseorang pelajar yang berada di Kolej Vokasional.

■ 3.0 METODOLOGI

Kaedah Persampelan

Untuk tujuan persampelan, tidak semestinya semua ahli dalam populasi digunakan sekiranya daripada sampel sudah dapat memberi gambaran untuk memahami sesuatu masalah dan fenomena yang berlaku dalam populasi terbabit (Gall, J. P., Gall, M. D. dan Borg. W. R., 2005). Dalam menentukan saiz sampel pula, perkara penting ialah sampel boleh mewakili dengan baik populasi yang dikaji dan rekabentuk kajian yang dipilih (Othman Mohamed, 2001). Untuk instrumen soal selidik, kajian ini melibatkan responden (guru) seramai 86 orang.

Penyelidik akan membahagikan kajian ini mengikut daerah yang ada di negeri Selangor iaitu daerah Kuala Selangor, Hulu Selangor, Sabak Bernam, Petaling, Klang, Gombak, Sepang, Kuala Langat dan Hulu Langat. Setiap daerah akan melibatkan sebanyak 3 buah institusi yang akan dipilih secara rawak dan menjadikan jumlah keseluruhan 27 buah institusi tahfiz untuk tujuan kajian ini.

Kajian Rintis

Sampel kajian rintis telah diuji ke atas empat buah institusi tahfiz yang melibatkan empat buah daerah yang dipilih secara rawak iaitu daerah Petaling, Klang, Kuala Selangor dan Kuala Langat. Setiap daerah mewakili sebuah institusi. Responden yang dipilih kebolehpercayaan dan kesahan instrumen. 15 orang guru telah terlibat sebagai responden dalam kajian rintis ini. Tujuan kajian rintis dijalankan adalah bagi menguji kebolehpercayaan instrumen soal selidik.

Kebolehpercayaan Instrumen Kajian

Kebolehpercayaan instrumen adalah satu ukuran yang menunjukkan sejauh mana skor individu atau responden mempunyai skor sebenar yang mencerminkan sifat atau pernyataan yang diukur dengan nilai alpha antara 0.00 hingga 1.00. Kebolehpercayaan merujuk kepada kestabilan dan ketekalan dalam instrumen dalam mengukur sesuatu konsep kerana semakin hampir nilai Cornbach alpha kepada 1.0 maka semakin tinggi tahap kebolehpercayaannya (Yusoff Othman, 2009).

Kajian yang telah dijalankan telah diuji dengan menggunakan nilai *Alpha Cronbach* dan nilai *Alpha Cronbach* bagi kajian sains sosial ialah 0.6 ke atas (Ghazali darusalam, t.t). Dalam kajian ini, nilai *Alpha Cronbach* bagi instrumen guru nilai pekali *Alpha Cronbach* ialah 0.755. Oleh itu dapat disimpulkan bahawa instrumen yang dibina adalah sah dan boleh dipercayai seterusnya boleh digunakan untuk kajian seterusnya. *Jadual 1* menunjukkan nilai *Alpha Cronbach* untuk setiap konstruk instrumen soal selidik pelajar dan guru.

Jadual 1 Nilai Alpha Cronbach bagi setiap konstruk pelajar dan guru

Konstruk	Bil. Item	Nilai Alpha Cronbach (α)	
		Pelajar	Guru
Kemudahan infrastruktur di institusi	10	0.755	0.755
Kemudahan infrastruktur di asrama	5		
Total			0.755

Tatacara Pengumpulan dan Penganalisaan Data

Penyelidik mendapatkan kebenaran daripada pihak institusi tahfiz berkenaan dengan menghantar surat kebenaran dan juga melalui perbualan telefon untuk menjalankan kajian di tempat mereka. Penyelidik akan menjalankan kajian setelah mendapat persetujuan daripada pihak mudir ataupun pengurus institusi tahfiz berkenaan. Bagi mentadbir instrumen soal selidik penyelidik datang sendiri ke institusi tahfiz berkenaan dan bersemuka dengan responden.

Data kuantitatif dianalisis secara deskriptif dengan menggunakan perisian Statistical Package for Social Science (SPSS) version 14.0. Manakala data-data pemerhatian dan temubual dianalisis dan ditranskripkan supaya penyelidik mudah mengenalpasti permasalahan kajian. Instrument soalselidik dan pemerhatian dianalisis dengan menggunakan statistik deskriptif seperti peratus, kekerapan dan min, terutama yang berkaitan dengan kemudahan infrastruktur. Dalam kajian ini analisis deskriptif digunakan untuk menganalisis soal selidik. Bagi menjawab persoalan kajian, pengkaji menggunakan interpretasi skor min seperti dalam Jadual 2.

Jadual 2 Interpretasi skor min

Skor Min	Interpretasi Skor Min
1.00 hingga 2.00	Rendah
2.01 hingga 3.00	Sederhana Rendah
3.01 hingga 4.00	Sederhana Tinggi
4.01 hingga 5.00	Tinggi

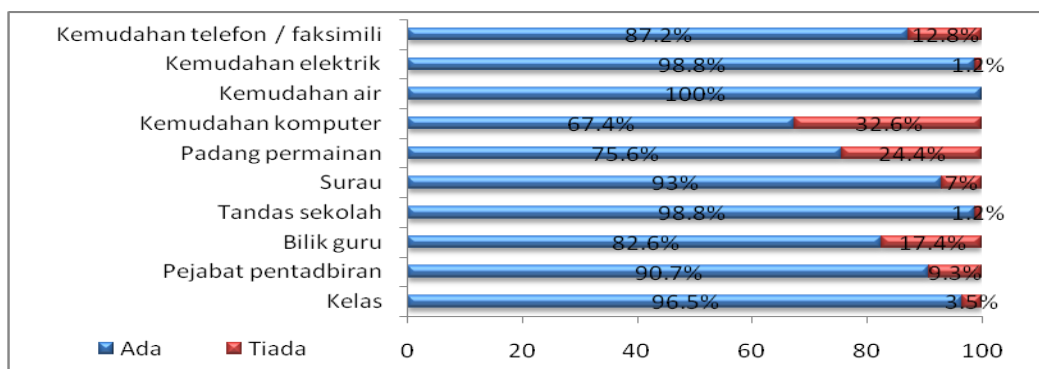
Sumber : Stufflebeam (1971)

4.0 DAPATAN KAJIAN DAN PERBINCANGAN

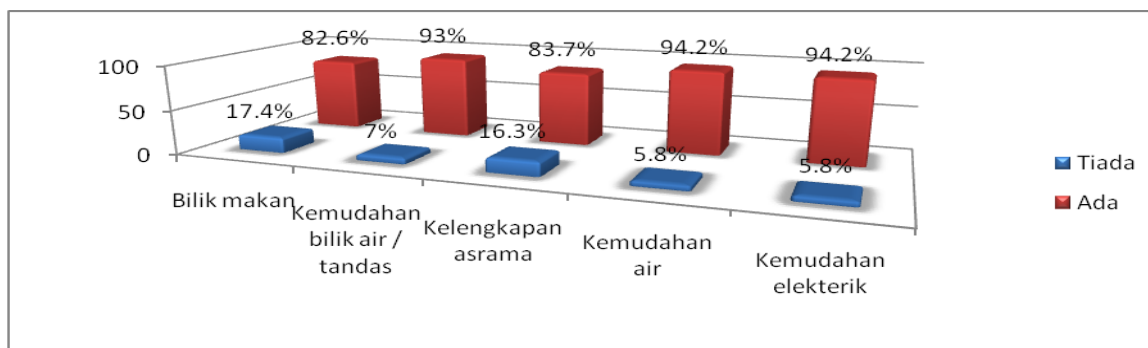
Persepsi Guru Terhadap Kemudahan Infrastruktur Institusi dan Asrama

Bahagian ini memperihalkan kekerapan institusi yang menyediakan kemudahan infrastruktur institusi dan asrama seperti yang disenaraikan dalam soal selidik. Sampel kajian melibatkan 86 orang guru di institusi tahfiz persendirian di Selangor.

Skor min digunakan untuk menggambarkan kepuasan responden terhadap kemudahan yang disediakan di institusi tahfiz persendirian di negeri Selangor. Hasil analisis yang diperolehi mendapati secara keseluruhannya kebanyakan institusi menyediakan kemudahan asas yang diperlukan. Lebih daripada 90% institusi menyediakan kemudahan kelas (96.5%), pejabat pentadbiran (90.7%), tandas institusi (98.8%), surau (93%), kemudahan air (100%) dan kemudahan elektrik (98.8%). Kemudahan infrastruktur yang begitu ketara yang tidak dapat disediakan oleh kebanyakan institusi adalah kemudahan komputer (67.4%) dan kemudahan padang permainan (75.5%). *Rajah 8* menunjukkan bilangan institusi yang menyediakan kemudahan infrastruktur institusi.

Rajah 8 Taburan kemudahan infrastruktur institusi mengikut pandangan guru

Dari sudut kemudahan asrama pula, Skor min juga digunakan untuk menggambarkan kepuasan responden terhadap kemudahan yang disediakan di institusi tahfiz persendirian di negeri Selangor. Hasil analisis mendapati bahawa hampir semua institusi menyediakan kemudahan asrama seperti Kemudahan bilik air / tandas (93%), kemudahan air (94.2%) dan kemudahan elektrik (94.2%). Namun begitu terdapat sebilangan kecil institusi yang masih tidak menyediakan kemudahan asas tersebut. *Rajah 9* menunjukkan bilangan institusi mengikut kemudahan asrama yang disediakan secara terperinci.

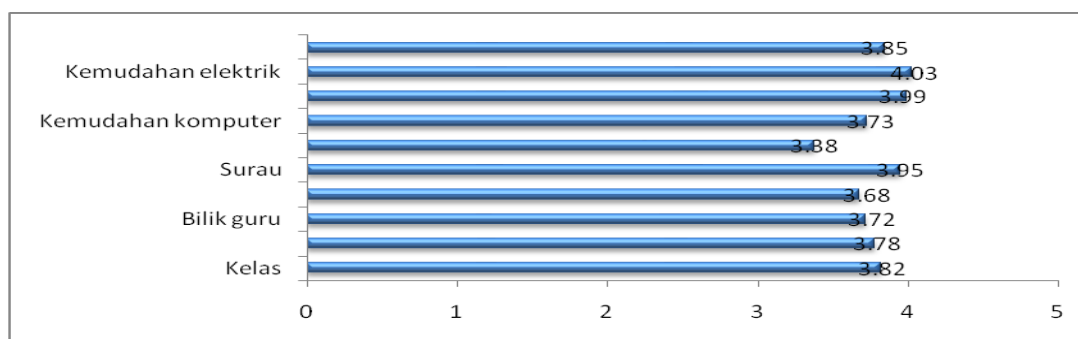

Rajah 9 Taburan kemudahan infrastruktur asrama mengikut pandangan guru

Jadual 3 dan Rajah 10 menunjukkan keseluruhan soal selidik guru terhadap kemudahan infrastruktur institusi berada pada tahap tinggi kepada keperluan-keperluan asas seperti kemudahan kelas (min 3.82), pejabat pentadbiran (min 3.78), bilik guru (min 3.72), surau (min 3.95), kemudahan komputer (min 3.73), kemudahan air (min 3.99), kemudahan elektrik (min 4.03) dan kemudahan telefon/faksimili (min 3.85) walaupun kemudahan padang permainan berada pada tahap sederhana (min 3.38).

Jadual 3 Kemudahan infrastruktur institusi mengikut pandangan guru

Kemudahan infrastruktur institusi	1	2	3	4	5	min
Kelas	0.0	7.2	15.7	65.1	12.0	3.82
Pejabat pentadbiran	0.0	9.0	17.9	59.0	14.1	3.78
Bilik guru	2.8	7.0	18.3	59.2	12.7	3.72
Tandas institusi	0.0	8.2	27.1	52.9	11.8	3.68
Surau	1.3	5.0	13.8	57.5	22.5	3.95
Padang permainan	0.0	13.6	40.9	39.4	6.1	3.38
Kemudahan komputer	0.0	5.4	28.6	53.6	12.5	3.73
Kemudahan air	0.0	4.7	11.6	64.0	19.8	3.99
Kemudahan elektrik	0.0	4.7	8.1	66.3	20.9	4.03
Kemudahan telefon / faksimili	0.0	6.7	12.0	70.7	10.7	3.85

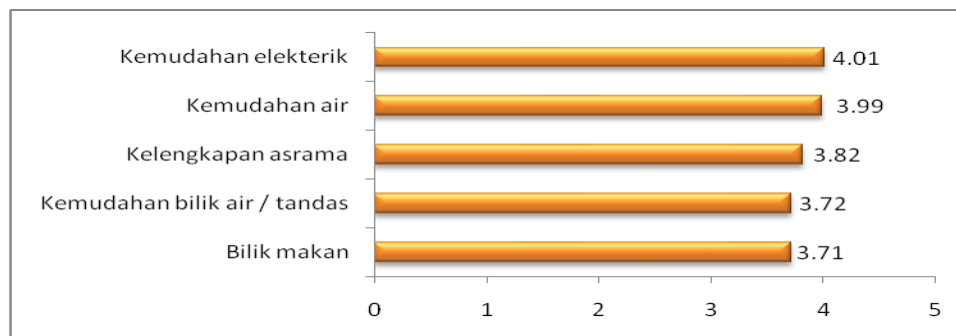

Rajah 10 Taburan min kemudahan infrastruktur institusi mengikut persepsi guru

Jadual 4 dan Rajah 11 menunjukkan keseluruhan soal selidik guru terhadap kemudahan infrastruktur asrama berada pada tahap tinggi kepada keperluan-keperluan asas seperti kemudahan bilik makan (min 3.71), kemudahan bilik air/tandas (min 3.72), kelengkapan asrama (min 3.82), kemudahan air (min 3.99) dan kemudahan elektrik (min 4.01).

Jadual 4 Kemudahan infrastruktur asrama mengikut pandangan guru

Kemudahan infrastruktur asrama	1	2	3	4	5	Min
Bilik makan	2.9	7.1	18.6	58.6	12.9	3.71
Kemudahan bilik air / tandas	1.2	7.4	22.2	56.8	12.3	3.72
Kelengkapan asrama	0.0	5.6	19.7	62.0	12.7	3.82
Kemudahan air	0.0	6.2	8.6	65.4	19.8	3.99
Kemudahan elekterik	0.0	4.9	7.4	69.1	18.5	4.01

Rajah 11 Taburan min kemudahan infrastruktur asrama mengikut persepsi guru

5.0 KESIMPULAN

Berdasarkan analisis borang soal selidik yang diedarkan, dapatan kajian menunjukkan bahawa kemudahan asas yang terdapat pada institusi tahfiz persendirian di negeri Selangor di dalam keadaan yang mencukupi. Kesemua responden memberikan pandangan yang hampir sama terhadap beberapa jenis kemudahan yang disediakan. Kemudahan dari sudut kelas pengajian, pejabat pentadbiran, tandas, surau, juga kemudahan bekalan air dan elektrik adalah dalam keadaan yang sangat baik iaitu antara 93.0% hingga 100%.

Walau bagaimanapun terdapat dua jenis kemudahan asas yang menurut pandangan respon masih perlu diberi penambahbaikan iaitu dari kemudahan dari aspek komputer dan padang permainan. Dapatan menunjukkan hanya 67.4% sahaja responden yang berpandangan kemudahan komputer mencukupi, sementara selebihnya menyatakan kurang. Begitu juga hanya 75.5% sahaja responden yang berpandangan kemudahan padang permainan mencukupi, sementara selebihnya menyatakan kurang. Justeru itu dua institusi tahfiz yang berkaitan perlu melakukan penambahbaikan terhadap dua jenis kemudahan ini memandangkan ia sangat penting terhadap pembelajaran dan aktiviti riadah pelajar.

Dari sudut kemudahan yang terdapat dalam asrama pelajar, dapatan kajian menunjukkan bahawa kebanyakan kemudahan yang diperlukan oleh pelajar seperti bilik air / tandas, bekalan air dan elektrik dapat disediakan dengan sangat baik iaitu antara 93.0% hingga 94.3%. Namun kemudahan bilik makan dan kelengkapan asrama seperti katil, almari dan sebagainya masih perlu diberikan sedikit penambahan. Keseluruhan responden yang berpuas hati dengan kemudahan bilik makan dan kelengkapan asrama hanyalah antara 82.6% hingga 83.7% sahaja. Ini menunjukkan masih ada penambahbaikan yang perlu dilakukan.

Keseluruhannya, kebanyakan institusi tahfiz persendirian di negeri Selangor mempunyai tahap infrastruktur yang agak mencukupi, cuma masih terdapat beberapa aspek kemudahan yang perlu diberi perhatian oleh pentadbiran institusi tahfiz persendirian di negeri Selangor bagi menjadikan pelajar-pelajar di dalam keadaan yang selesa dan dapat mengikuti proses pengajaran dan pembelajaran dengan baik dan sempurna.

Rujukan

- Abdul Hafiz Abdullah *et al.* (2003). *Keberkesanan Kaedah Hafazan di Pusat Tahfiz*. UTM Skudai, Johor.
- Abdul Hafiz Abdullah *et al.* (2005). *Sistem Pembelajaran dan Kaedah Hafazan al-Quran yang Efektif: Satu Kajian di Kuala Lumpur dan Terengganu*. UTM Skudai, Johor.
- Abdul Halim Tamuri *et al.* (2004). *Keberkesanan Kaedah Pengajaran dan Pembelajaran Pendidikan Islam ke Atas Pembangunan Diri Pelajar*. Laporan Penyelidikan UKM.
- Abdul Monir Yaacob. (2009). *Mengenalpasti Model Institusi Tahfiz yang Ideal*. Multaqa Institusi Tahfiz Kebangsaan 2009, Kompleks Yayasan Pahang, Tanjung Lumpur, Kuantan, 3-5 Mac.
- Azman Ismail, Kamsiah Hasbullah, Rizal Abu Bakar & Mohamed Hashim Othman. (2007). *Kesan Pemindahan Pengetahuan, Kemahiran dan Kebolehan ke Atas Amalan Komunikasi dalam Sistem Mentoring di Institusi Pengajian Tinggi Awam*. Jurnal Pendidik dan Pendidikan, 22.
- Dinesh Kumar A/L S. Haridas. (2008). *Faktor yang Mempengaruhi Pencapaian Akademik di Sekolah Jenis Kebangsaan (Tamil) yang Berstatus Sekolah Kurang Murid (SKM) di Daerah Kota Tinggi Johor*. Kertas Projek Ijazah Sarjana Muda Teknologi serta Pendidikan Kejuruteraan Elektrik.
- Gall, J. P., Gall, M. D & Borg, W. R. (2005). *Applying Educational Research a Practical Guide*. Boston: Allyn Bacon.

- Ghazali Darusalam. (t.t). *Kesahan dan Kebolehppercayaan dalam Kajian Kualitatif dan Kuantitatif*. Jabatan Penyelidikan dan Pembangunan, Maktab Perguruan Islam, Bangi.
- Jalal al-din Al-Suyuti. (1987). *al-Itqan Fi Ulum al-Quran*. Beirut: Dar Ibnu Kathir.
- Lue, L. P. Irene, Baharuddin Aris, & Zaidatun Tasir. (t.t). *Satu Kajian Rintis Tentang Pengesanan Aras Kemahiran Generik yang Telah dikuasai oleh Pelajar Universiti dalam Pembelajaran Aktif*. 1st International Malaysian Educational Technology Convention, UTM Skudai, Johor, Malaysia.
- Mahyuddin Ashaari. (t.t). Pendidikan Sekolah Rendah, Menengah dan Tahfiz Abim: Rasional, Falsafah, Kurikulum dan Operasi. *Jurnal Pendidikan Islam*, 13(1).
- Mohammad Tawfiq Ramadhan. (2009). *Imbasan Pendidikan Tahfiz dan Cadangan Penyelesaian*. Multaqa Institusi Tahfiz Kebangsaan 2009, Kompleks Yayasan Pahang, Tanjung Lumpur, Kuantan, 3-5 Mac.
- Mohamad Marzuqi Abd Rahim. (2008). *Pengajaran Matapelajaran Hafazan al-Quran: Satu Kajian di Maahad Tahfiz al-Quran Zon Tengah*, Kertas Projek Sarjana: Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia: Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Noraniza Yusoff. (2011). Impak Pembangunan Infrastruktur ke Atas Pembangunan Komuniti Penduduk di Daerah Pendang dan Kubang Pasu Kedah Darul Aman Malaysia. *Journal of Governance and Development*, 7, 16-36.
- Othman Mohamed. (2001). *Penulisan Tesis dalam Bidang Sains Sosial Terapan*, Serdang. Penerbitan Universiti Putra Malaysia.
- Sidek Baba. (2009) *Keperluan Pendidikan Tahfiz Secara Integriti*. Multaqa Institusi Tahfiz Kebangsaan 2009, Kompleks Yayasan Pahang, Tanjung Lumpur, Kuantan, 3-5 Mac.
- Siti Nurhafizah Annual. (2014). *Persepsi Pelajar Terhadap Perbezaan Kemudahan Prasarana dalam Membantu Pembudayaan Sains dan Teknologi Pelajar di Kolej Vokasional Zon Selatan*. Tesis Ijazah Sarjana Pendidikan Teknik dan Vokasional UTHM.
- Yusoff Othman. (2009). *Memperkasa Kualiti dan Hala Tuju Graduan Tahfiz*. Multaqa Institusi Tahfiz Kebangsaan 2009, Kompleks Yayasan Pahang, Tanjung Lumpur, Kuantan, 3-5 Mac.